

Ⓔ pam 2

De Transvaalsche Boer en zijn Bijbel

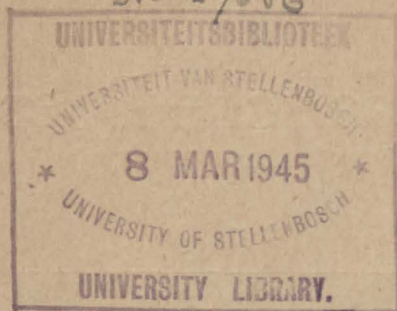
EN

Paul Kruger en zijn Vrouw.

TRA

1900

Ⓔ Pam. 2.

29386

(E)

Pam. 2.

EEN WOORD VOORAF.

De volgende lezing werd door mij op eenige plaatsen gehouden, ten voordeele van de nagelaten betrekkingen der Transvaalsche boeren. Op vereerend aandringen van verschillende zijden, geef ik haar over aan de pers, de „koningin der aarde”, op hoop, dat zij er iets mede moge verrichten voor onze Broeders in Transvaal. — Bij lezing zal men bemerken, dat de beelden en feiten zijn overgenomen uit Hollandsche, Engelsche en ook Duit-sche bladen en tijdschriften.

Ter aanbeveling van de Nijverdalsche Zending, wier Zendeling zich te Colenso heeft gevestigd, neem ik hier tevens in op het portret van hem en zijn helper.

Moge hier zegen op rusten.

W. D. L.

Ik beken het gaarne, het is veel gewaagd een lezing te houden over den Transvaalschen boer. — In dezen tijd waarin ieder, jong en oud, daglooner en heer, naar dag- en weekblad grijpt om met zekere gretigheid de berichten uit het verre Zuiden als te verslinden, is het niet wel mogelijk nieuwe dingen te zeggen. Men kan gerust zeggen, wat omtrent de Boeren mag en kan geweten worden, weet zoowat ieder; toch heb ik mij opgemaakt. Het broederbloed roept tot God om wraak, maar tot ons om arbeid en gebed en bovendien de gevoelens van verachting en verontwaardiging over Englands doen en laten, hebben behoefte zich te uiten. Wij willen ook een steentje bijdragen tot voltooiing van den tempel der liefde, opgericht ter eere van Transvaal, trots de ergernis van Rhodes en zijn kliek.

Niet de geschiedenis der Z.-A. republieken, niet het verloop van den oorlog wil ik U schetsen, een en ander wordt ons meesterlijk geteekend door L. Penning in zijn werk, door Kloppers e. a., ik wil U alleen den **Transvaalschen Boer** doen kennen en zijn Bijbel, **Paul Kruger en zijn vrouw**.

Het gansche zijn van den Transvaalschen Boer draagt het kenmerk van eenvoud. Hij is een landman, niet geletterd, niet tuk op pracht en pronk, maar nuchter, zakelijk, het overbodige vermijdend. Haar en baard zitten nu juist niet even net in de puntjes als van een Parijschen modefat, maar als 't op moed, volharding, gevoel voor recht en waarheid aankomt, dan wegen 10 Parijsche heertjes nog niet zoo zwaar als één Transv. Boer.

Laat mij U eerst even zijn lichamelijke verschijning teekenen.

De meeste mannen hebben een lengte van 6 à 7 voet en zijn in overeenstemming daarmee tamelijk gezet. Bij een frissche kleur, een hoog voorhoofd, sterk sprekende oogen, wèl gevormd gelaat, met zwaren baard, hebben zij een dikken nek, breede schouders en borst, en sterk gespierde armen en beenen.

De vrouwen zijn gewoonlijk 5 à 6 voet lang en buitengewoon blank. Zij hebben gewoonlijk veel, lang en donker haar. Haar gelaat is fijn besneden. Heldere, zachte oogen, kleinen neus en mond, tanden als ivoor, dunne lippen. ronde kin, blanke hals, kleine handen en voeten, in één woord, zij zijn meestal schoon en

zelden ziet men onder hen een leelijke vrouw. En de kinderen . . . O! men zou de zuigelingen en de kleine jongens en meisjes stelen.

De kleeding van den Transv. Boer is eenvoudig, doelmatig en net. Zij dragen groote stroo- of vilten hoeden met breede randen, lange en ruime buizen, gewone vesten, lange broeken en hooge schoenen.

Een ooggetuige schrijft: „Wat ik vooral in de Boeren bewonder, is hun groote mate van gezond verstand. Nooit zag ik een volk, zoo totaal ontbloot van alle schoolsche geleerdheid en toch met zulke heldere denkbeelden van en zulke en gezond oordeel over alles.

Niet licht is een Transv. Boer verlegen. Hij weet altijd raad. Tot helpen gereed weet hij meestal op zeer vernuftige wijze zichzelf te helpen.

Ziehier, één teekenend staaltje: Ras van Rustenberg, een eenvoudige boer, maakte in den jongsten vrijheidsoorlog zelf twee vuurmonden. Hij nam daarvoor drie platen van het zware bandijzer, dat om de kolossale raderen der ossenwagens gelegd wordt; bewerkte ze en vijlde de kanten zuiver af, zoodat ze nauwkeurig aan elkander sloten als de duigen van een vat; legde er toen over de geheele lengte gesmede zware ijzeren ringen om heen en dreef den eenen band met kracht tegen den anderen aan. Zoo vervaardigde hij een tromplader en een achterlader. Bij de proefnemingen te Pretoria bleken die vuurmonden zeer bruikbaar. — Kruit, patronen en slaghoedjes maakten de boeren toen ook zelf.

Wat betreft de zedelijkheid is er voor de Boeren niets dan lof. Ofschoon de verloofden lang opblijven, ook nadat de overige huisgenooten zich reeds ter ruste hebben begeven, hoort men toch zeer zelden van onechte geboorten op de landhoeven gewagen. Vloeit het onvervalschte bloed onzer stamvaderen hen in de aderen, dan heeft in dit opzicht ons bloed iets van zijn deugd verloren. Getuige: de in onechtgeborenen, de gedwongen huwelijken. Van de tien paren die in 't huwelijk gaan, hebben vaak meer dan de helft de grens van reinheid en zedelijkheid overschreden. —

Hollandsche jongens! den hoed af voor de zedelijkheid van den Transv. boer.

Meent echter niet, dat de Transv. boer, evenals ieder ander sterveling zijn gebreken niet heeft. Hij is, als 't er op aankomt, evenmin een heilige als wij. Dit doet onze achting voor hem niet dalen, neen, des te schooner blinken daarom zijn deugden ons tegen.

De woning van den Transv. boer is meestal een eenvoudige hut van zoden en planken opgetrokken, door een gordijn in twee deelen gesplitst: het eene dient tot huiskamer en het andere is ingericht tot een of meer slaapkamers. Wel vindt men in de groote steden reusachtige gebouwen, die voor onze grootsteedsche gebouwen niet onderdoen: b. v. het gouvernementsgebouw te Pretoria heeft in aanzien wel iets van het paleis voor Volksvlijt te Amsterdam, wel eens „Amsterdam's roem" genoemd — doch ik spreek hier over de z. g. plattelandsch-bevolking.

Het huisraad van den Boer is in overeenstemming met zijn woning: een vrij groote eettafel in 't midden; een kleiner tafeltje in een hoek onder het raam; zes zelfgemaakte stoelen; een leunstoel voor den grijsen grootvader, (in Transvaal heeft men eerbied voor de grijsheid), tegen den muur een kist en daarboven een rek met allerlei geweren, van de duurste tot de eenvoudigste soorten toe. Zie hier het huisraad. Denkt niet, dat ge hier te doen hebt met een arme, neen, daar in de kist tegen den muur zijn de kleederen, maar vaak ook heel wat contanten aan goud en zilver geborgen. Het voornaamste zou ik nog vergeten, misschien wel, omdat het in ons vaderland in zoo menige woning ontbreekt, den ouden familie-bijbel, voor den Transv. Boer — ik zeg het zonder schroom — dagboek, wetboek en krijsartikel.

Eer de ploegschaar haar voren werpt, of eer de mais voor den sikkelt valt, ja eer nog de dagvorstin in volle pracht ter kimme rijst, is het gezin in plechtige stilte samen. Vader leest uit het oude boek eenige hoofdstukken; moeder en kinderen luisteren. Daar zitten ze, de stoere mannen, de helden van onzen tijd; tot wien de kinderen van het Noorden, Zuiden, Westen en Oosten, in één woord, tot wien heel de beschaafde wereld thans met bewondering opziet; daar zitten ze als kinderen rondom het Woord. Zij buigen niet voor het „alvermogen" zwaard van Albion, maar wel voor het Woord Gods; dat is hun dagboek.

Het is aandoenlijk schoon, zoo'n Transv. Boer met zijn gezin rond het Woord; doch één schaduwstreep valt op die lichtende plek. Waar zijn de Kaffers, die des daags onder toezicht den arbeid verrichten en het vee bewaken? Ginds in de strooien hut 50 of 100 schreden van de hoeve. Waarom hen niet tot den huisgodsdienst toegelaten; Moet ook het zielenheil van den Kaffer hen niet ter harte gaan? De Transv. Boer wil er, zoo zei mij laatst de vriend van een predikant, die in Z.-A. staat, helaas niet van weten. Hij laat den Kaffer, in dit opzicht, aan zichzelf over,

ofschoon hij overigens een goed meester in hem vindt. Dit is mij een onbegrijpelijk verzuim in het beeld van den edelaardigen Boer. Het „waarom”, kan ik U niet beantwoorden. Misschien ligt de oorzaak in 't verleden. — Laat het ons genoeg zijn, dat we hier zien, dat ook de Transv. Boer, bij al zijn deugden slechts een mensch is met fouten en gebreken.

Ten tweede de bijbel hun wetboek. Dat kwam schitterend aan 't licht, toen Paul Kruger, nadat Jameson met zijn Judas-taktiek was afgeslagen, de vier ter dood veroordeelde verraders vrijsprak. Hij lei toen zijn hand op zijn grooten Statenbijbel en zei: „Slechts dit boek heeft mijn gedragslijn tegenover u, verraders, geregeld. De wet van het land spreekt het doodvonnis over u uit; de wet van het Woord Gods zegt: „zegen hen, die u vervloeken; doe wel, degenen, die u haten; en bid voor degenen die u geweld aandoen. — Als ik dit boek niet had, kreeg ge den kogel, nu krijgt ge vrijspraak.”

Zoo handelde hij gaarne. — Niet altijd vond dit algemeenen bijval. Niet lang na dit feit vond op de stoep van Kruger's huis het volgende gesprek plaats:

Burger: „Maar President, waarom heeft U niet die vier laten ophangen?”

Pres.: „Wat denk jij van Slachtersnek?” (Ge weet toch zeker dat hier, op Slachtersnek in 1816 vijf boeren door de Engelschen werden opgehangen).

Burg.: „Slachtersnek? Dat is 'n gemeene, onrechtvaardige daad.”

Pres.: „En nou? Wil jij dan hebben, dat ik 'n tweede Slachtersnek voor die Engelschen moet oprichten?”

Burger: (na eenig nadenken) „Jij 's recht. President!” — Het woord Gods is voor den Transv. Boer wet en levensregel, waarnaar hij gaarne handelt. Dat is 't ideaal van 't Christelijk leven. — Een Duitsch blad zegt: „De Transv. Boer is de man van één boek; hij leest bijna niets dan den bijbel en Bunyans „Christenreize.”

Dat wil nu niet zeggen, dat alle Transv. Boeren zoo zijn; gij vindt daar, evenals hier, die het Woord niet achten; doch — en dit is de zegen — over 't algemeen is 't zoo niet. Men kan gerust zeggen, het Transv. volk, als volk, heeft zijn God lief; het overheerschende gedeelte rekent met Zijn Woord. Een overtuigend bewijs hiervan is het feit dat de z. g. „Toon-aangevers” in Transv. mannen zijn van innige vroomheid. Om niet te spreken van

Kruger, op wien ik straks terugkomen zal, noem ik U Piet Joubert, ook wel „Slim Piet” genoemd. Leest zijn brief aan koningin Victoria en gij proeft den echt Christelijken geest; of ook zijn brief van 1 Oct. aan het Engelsche parlamentslid Dr. Clark, waaruit ik, ten bewijze van zijn godsvrucht een enkel fragment overneem: „Het kan zijn”, zoo schrijft hij, „dat God in den hemel heeft bevolen, dat wij onze onafhankelijkheid, ons land, ons bestaan als een natie onder Chamberlain en zijn vrijbuiters moeten verliezen. Welnu, als onze God in den hemel heeft bevolen, dat het zoo zal zijn, dan zal het zoo zijn. Als Engeland komt met alle natiën (koloniën) van welke Chamberlain hulp verlangt, dan zijn zij ons te sterk en te machtig. Ik heb veel gebeden en menig gebed is van alle kanten uit Z.-A. opgezonden naar Gods troon om dezen oorlog te voorkomen; maar Rhodes en zijn parasieten verlangen ons bloed.”

Tot zoover Joubert's brief. Hij rekest met zijn God: „Als God het wil, dat Transvaal zijn onafhankelijkheid zal prijsgeven, dan zal hij, hoe smartelijk ook, buigen en zwijgen. Hij erkent de souvereiniteit Gods.

Van eenzelfde godsvrucht getuigt het leven van de generaals Cronjé (de leeuw van Afrika) en Kock. Dat zijn mannen, gekozen door het volk. Zij, de Transvalers, willen niet, dat aan het roer van den staat zullen zitten van die 19 eeuwse snoevers, die met God en zijn Woord hebben gebroken, maar mannen, die met de hand op het Woord zeggen: dat is ons wetboek. Zoolang dit de overheerschende volksgeest blijft, zal Transvaal gezegend worden. Gerechtigheid verhoogt een volk. Met zulk een volk valt niet te spotten. Laat Judas Chamberlain bij Alva in de leer gaan en hij zal hem zeggen wat zulk een volk vermag.

Ten derde de bijbel het krigsartikel. Ook op 't slagveld is de Transv. boer over 't algemeen Christen. Stervende, maar ook strijdende hoort ge hem tot God roepen. Geen wreedheid, geen bloed-dorst, geen helse hartstocht drijft hem voort, maar de zucht naar vrijheid. Wie zal het laken? Hij greep naar het zwaard, niet omdat hij wilde, maar omdat hij moest. En daarom kan hij bidden.

Van Transv. zijde is de oorlog biddend voorbereid biddend aangevangen en biddend voortgezet.

Vóór het uitbreken van den oorlog, ging Kruger drie dagen in 't gebed, totdat hij verstaan had, wat God wilde en toen hij dat verstaan had, was er geen aarzelen meer.

JOH^S. POELAKKER.

En bij het uitbreken van den oorlog, schrijft een correspondent van een der Engelsche bladen: „'t Was aandoenlijk om te zien hoe de hoofdmacht der boeren, toen Natal's grondgebied was bereikt haar afhankelijkheid van God aan den dag legde. Op een wenk van den Commandant stegen de stoere krijgers af, knielden in het dorre woestijnzand neer en bij monde van den veldprediker, steeg een zielroerend gebed ten hemel, waarin gedacht werd aan vrouw en kind, aan huis en haard, en over de ruige wang van menigen krijger, rolde een traan. — En straks op 't slagveld zal het even duidelijk blijken, dat zij niet alleen biddend zijn begonnen, maar ook biddend voortgaan. Nu ja, zij strijden met leeuwenmoed, met krijgsmanslist — dat is hun roeping — maar als de slag is afgelopen, dan gieten zij met recht Christelijke erbarming olie in de wonden van den Engelschman, dan vindt hij bij hen geen bijtende scherts, geen smadelijke schimp, maar een liefderijke verpleging. Dat is nu de Transvaalsche boer, die door Engeland wordt voorgesteld als een Kain met een bebloede knots in de eene hand, terwijl hij met de andere hand een Kaffer bij de haren heeft gegrepen, om die knots op zijn krimpand lichaam te doen neerkomen. Het werkelijk beeld van den Transv. Boer vinden wij in den Barmhartigen Samaritaan.

Dat de Transvaalsche Boer op 't slagveld zich niet leiden laat door hartstocht of bloeddorst bleek o. a. zeer duidelijk in den slag op den Majuba. Luitenant Donald stond alleen, terwijl al zijn manschappen waren gevluht en gevallen. Daar nadert een boer, die hem wil gevangen nemen. De luitenant geeft hem een harden stomp in de maagstreek. Een andere Boer, dat ziende, legt aan en wil hem neerschieten. Doch de eerstbedoelde boer sloeg den geweerloop van zijn makker op zijde, zeggende „Ik vergeef hem dien stomp, hij is een dapper man, te goed om dood te schieten.”

Zoo spreekt geen mensch, die door bloeddorst wordt gedreven.

Christen te zijn in de huiskamer is schoon; Christen te zijn op de markt van 't openbaar leven nog schooner; maar Christen te zijn op het slagveld, tegenover een vijand als dien verachtelijken Brit, dat is het schoonste.

Het bloed dier braven en de tranen der weduwen en weezen roept tot den God der gerichtten om wraak. En de wraak zal komen. De wereld zal die zien.

Mijn schets zou niet volkomen zijn als ik niet een bijzondere bladzijde wijdde aan den Transv. Boer, bij uitnemendheid, den

74-jarigen Stephanus Johannes Paulus Kruger, gewoonweg in 't land „Oom Paul” genoemd en aan zijn echtgenoot, Mevrouw Kruger.

Eenige dichtregelen van onzen tijd zeggen zoo naïef :

Dat volk, meest uit den boerenstand,
 Koos zich een President,
 Ook in ons dierbaar Vaderland,
 Geliefd en welbekend. —
 Wie Kruger kon en zou vergeten,
 Wie, die hem eenmaal zag,
 Hij mag geen Nederlander heeten,
 Voor Kruger waaf' de vlag,

Ja, ik heb de eer gehad hem zelf te zien, toen hij indertijd ons vaderland bezocht. Hij is eenforsch en krachtig man. Reeds toen de 60 genaderd en toch nog als in vollen bloei.

Als ik in weinige woorden iets van Kruger zeggen moest, dan zou ik hem noemen: *de man met het heldere hoofd en het edele hart*. Kruger heeft nooit een school bezocht; het lezen en schrijven zoo terloops geleerd. De bezigheid zijner jeugd was het vee hoeden, met leeuwen vechten, bijna als een nomade in 't land rondtrekken. Hij heeft zelf eens gezegd: „Ik heb nie tijd gehad nie, boeken te lees, om ik altijd in die veld heb zijn mot of op die leeuwjag”, en toch . . . heeft men gezien, dat deze eenvoudige Paul Kruger evenveel politiek verstand heeft als een Bismarck, en, dat hij voortdurend in beoefening weet te brengen het Transv. spreekwoord: „Al wat men niet gezegd heeft kan men nog zeggen, doch als men het gezegd heeft is men het kwijt.” Bismarck heeft zelf van hem getuigd: „Ik heb mij dikwijls met hem onderhouden, maar hij heeft mij verstomd doen staan; Pres. Kruger is sterker, verhevener en slimmer dan eenig staatsman; hij heeft niet zooals ik een machtig leger achter zich en een kolossaal rijk om hem te ondersteunen, maar slechts een klein volk van landbouwers-soldaten en toch is hij door zijn genie alleen, ons allen de baas.” Dat heeft Bismarck gezegd van den eenvoudigen Kruger. Dat zou men niet zeggen als men hem daar ziet staan in een oud jasje, voor zijn corpulentie veel te klein, een hoogen hoed op en een pijp in den mond.

En niet alleen Bismarck, maar ook anderen hebben met andere woorden hetzelfde van hem getuigd. Een Engelsch parlamentslid heeft in een onderhoud met een verslaggever gezegd: „Kruger is een der zeer buitengewone menschen dezer eeuw”; en een ander

weer: „In Kruger vinden wij de deugden der Boeren vereenigd, n.l. taaie volharding, eenvoudige vroomheid en natuurlijke slimheid. Het staat bij mij vast, dat het oude bijbelboek deze edele figuur heeft gevormd. Als hij spreekt is zijn taal doorspekt met woorden en beelden uit den bijbel, waarom de Engelschen, geheel ten onrechte, hem van huichelarij hebben beschuldigd. En hij kan spreken. Een Duitscher zegt: „Wanneer hij zich met moeite van zijn zetel opheft, komt er leven en vuur in zijn kleine oogen. In gebukte houding, met vooruitgestoken hoofd, spreekt hij, onder levendige gebaren en met een luide, ietwat krijschende stem en met een overtuigingskracht welke meesleept. Allen hangen aan zijn lippen als hij spreekt.

Zijn verdiensten hebben hem van de mogendheden verscheidene ridderorden bezorgd:

van *Nederland*, het grootkruis van den Ned. Leeuw en dat van de Oranje Nassou-orde;

van *Duitschland*, het ridderschap 1^e klas van den Rooden Adelaar met ster;

van *Frankrijk*, het Legioen van Eer;

van *België*, de Leopolds-orde;

van *Portugal*, de orde van de Onbevleete Ontvangenis en van de Militaire orde van Jezus Christus;

en van *Engeland*?.. (Engeland geeft aan huichelaars geen ridderorden.) Zooals de waard is, vertrouwt hij zijn gasten.

Toch zal men tevergeefs zoeken naar een afbeelding van zijn persoon, met die orde-teekenen versierd.

En bij die werkelijke grootheid is hij zoo klein voor God. Toen, na de overwinning op den Majuba, Kruger Zondags in de kerk zat en er dankend werd aangeheven: „De Heer zal opstaan tot den strijd”, toen werd hij tot in de ziel bewogen; toen weende hij als een kind en bedekte met zijn psalmboek zijn gelaat, opdat niemand het zien zou. Die tranen spreken. — Even vóór het uitbreken van den oorlog vroeg hij aan een zijner commandanten: „hoe breng jij je nachten door, Schoeman”, en eer Schoeman antwoorde kon, zei Kruger: „Ik breng ze door worstelende met God. Doe jij dat ook? Slaap niet, maar worstel, worstel met den Heer om 't behoud van ons land!” En de oude President stortte tranen... zoo dat ook Schoeman zat te schreien. In den strijd was Kruger als een leeuw, maar voor zijn God als een worm.

Ja, zegt ge: „nood leert bidden”; neen, vrienden, ook in 't dagelijksch leven is Kruger dezelfde. Om 4 uren staat hij iederen

morgen op en brengt zijn eerste uren door in stil gebed en bijbel-lezen (Dat is anders dan haastig opstaan, zich wasschen, kleeden en dan naar 't werk, zonder zijn God te hebben ontmoet).

Een vrucht van die vroomheid is voorzeker zijn eenvoud. Kruger is en blijft, ook waar hij de hoogste plaats in het land bekleedt, de eenvoudigheid zelf. 's Morgens om zes uur is hij voor ieder te spreken, onder de veranda. Een reusachtige koffiekkan staat klaar en ieder bezoeker krijgt een kopje koffie. En wil hij het dan eens heel mooi maken, dan grijpt hij in zijn jaszak en geeft den bezoeker een beetje tabak. Een tabakszak in de jaszak vindt de eenvoudige Kruger overbodig.

Aan dien eenvoud paart hij heldenmoed. Voor den flinksten boer doet hij in moed niet onder. En als het op schieten aankomt moet zijn meester nog gevonden worden. Een Engelsch gevangene schreef van de Transv. boeren: „zij schieten een vlieg van den neus van een man.” Als dat waar is zal Kruger u de proef kunnen leveren. Toen hij voor eenigen tijd ons land bezocht, vertelde hij in een vriendenkring een van zijn avonturen. Paul was van huis gegaan met zijn geweer en één kogel. Daar nadert hem een leeuw. Kruger legt aan en schiet hem neer. Maar President, zoo werd hem tegemoet gevoerd, als ge nu eens had misgeschoten? »Wat is misschieten?» »Wel,” is het antwoord, „als ge op de deur mikt en ge raakt het raam, dan schiet ge mis.” »Neen zegt Kruger, dat is geen misschieten; misschieten is op het oog richten en den neus raken. Een van de oorzaken, waarom het schot van den boer zelden mist, is zijn tegenwoordigheid van geest, zijn kalmte. Zijn hand heeft niet. Ook dit bezit Kruger in groote mate. Tee-kenend is het feit, dat hij eenmaal, door een vergiftige slang gebeten, koelboedig zijn zakmes kreeg en eigenhandig den duim afsneed, om bloedvergiftiging te voorkomen.

Stel u echter Kruger niet voor als een volmaakt man. Hij heeft zijn gebreken, als ieder van ons, hetwelk hij zelf gaarn zal erkennen, maar zonder aarzeling geven wij hem den welverdienden lof van echte bidder, dapper krijger, wakker staatsman.

Deze lofwaardige man heeft een goede vrouw; Gezina, Susanna, Fred.^a Wilh.^a Duplessis. Zij schonk haar man 16 kinderen; 9 zoons en 7 dochters; zij is grootmoeder over 50 kleinkinderen, en mag zich nog verheugen in gezondheid en lichaamskracht. Zij is geen Isébel, geen Xantippe, maar een Abigail. Tante Kruger is geen negentieneeuwsche nuf, die altijd maar bezig is met strikjes

en lintjes en het geld van haar echtgenoot verspilt aan japonnen van allerlei kleur en snit; geen z. g. modepop, die alleen maar oog en hart heeft voor wat goed staat en bijna over niets anders kan praten, neen, zij is een vrouw, die haar roeping als hulpe van den man verstaat en op waardige wijze vervult. Men zegt, dat Mevrouw Kruger en Mevrouw Joubert een belangrijk aandeel hebben genomen in het opmaken van het oorlogsplan. Mevrouw Kruger moet zelf tegenwoordig zijn geweest bij het gevangen nemen van de beide Engelsche regimenten na den uitval uit Ladysmith. Bovendien bezit zij de eigenschappen van een goed huisvrouw. Ongetwijfeld vond Kruger een grooten schat, toen hij het zachte, blauwoogige meisje vroeg, of zij zijn vrouw wilde worden, en zij, verlegen, met neergeslagen oogen zei: »Ik kan bakken, naaien, schoonmaken en schuren.« Men heeft haar naar waarheid geteekend, als men haar noemt: een werkzame eenvoudige, huiselijke vrouw, die onvoorwaardelijk haar echtgenoot houdt voor den besten en waardigsten man van het land.

Ofschoon de eerste vrouw van Tranvaal laat Mevr. Kruger het werk niet alleen aan de dienstboden over. Nog altijd bakt en kookt en naait zij zelf. Als de president thuis is dan kan men haar elken morgen voor een klein fornuis zien staan om de koffie voor haar man klaar te maken. In het koffie zetten heeft Tante Kruger haar gelijke niet, en de president beweert, dat zij met minder koffie betere resultaten verkrijgt dan eenige andere huisvrouw in Transvaal.

En als zij haar vele huiselijke plichten heeft afgedaan, trekt zij een andere japon aan en gaat in haar huiskamer zitten om kousen te stoppen, een japon te maken of een hoed te garneeren. Elke japon, die zij draagt, heeft zij zelf gemaakt. Haar lievelingskleur is altijd zwart. En meent nu niet, dat zij kasten vol japonnen heeft en een magezijn vol hoeden, neen, de vrouw van den President Z.-A. Republiek heeft nooit meer tegelijk gehad dan drie japonnen en twee hoeden.

Menige huisvrouw, wier echtgenoot lang geen President is, mocht bij Mevr. Kruger wel eens een lesje nemen. Het schaamrood bedekke uw aangezicht, gij 19 eeuwse vrouwen, die uw geld en tijd en krachten geeft in den dienst van den z. g. mode-god en niet weet, hoe ge U optakelen zult om toch maar in 't oog te vallen. De modemaaksters varen er wèl bij, maar uw ziel? . . .

Het bloed dier vroede mannen en de tranen dier edele vrouwen

doet Engeland vloeien. Met diepe verachting zien we neer op mannen als Chamberlain (bijgenaamd Judas), op Rhodes, Jameson en den prins van Wales. Zij zijn de raddraaiers, die het volk blinddoeken. De Judassen der 19de eeuw. Judas verried zijn meester met een kus, zij tarten en tergen het Transv. volk ten bloede toe, onder voorgeven van barmhartigheid voor den Uitlander en den Kaffer. Ja, snoodaards, ja goudwolven, Europa heeft U in de kaart gekeken, gij zoekt eer en goud en gij oogst eeuwige schande. En gij Chamberlain, ruk het bloempje uit het knoopsgat van uw jas, en zoo niet, uw aanbidders zullen het straks verwen met het onschuldige bloed onzer Transv. broeders. Maar neen: „Wreekt uzelf niet beminden; Mij is de wrake, Ik zal het vergelden, spreekt de Heer.” — En die vergelding zal vreeselijk zijn. Wie zal het zeggen van welk een lijden zij de oorzaak zijn. Slechts één treffende bijzonderheid deel ik U mee, door een der Engelsche commandanten aan zijn vriend bericht, overgenomen uit het Geïll. Volksblad.

I.

In 't verre Transvaal, in Zuid-Afrika's land
Is een hevige strijd voor de vrijheid ontbrand;
Voor 't vaderland zoet, — en voor 't heilige recht:
„Liever dood, dan der Engelschen slaaf en knecht!”

Zelfs jeugdige knapen, zij melden zich aan
Om meê met de dapp'ren ten strijde te gaan.
't Zijn jongens van 't krachtige Boeren-bloed:
Het fonkelend oog vol heldhaftigen moed.

„Och, vaderlief! 'k smèek u: vervul toch mijn wensch:
Neem mij meê naar het leger; neem mij meê naar de grens;
Gij leerdet mij temmen het varige ros,
Hanteeren 't geweer, mijn eer en mijn trots!”

„Maar, PIETER! gij zijt nog eerst dertien jaar!
Uw moeder ducht wis voor haar lieveling gevaar!
Wie, die haar beschermt, als zij thuis blijft, alléén?
Uw broeders zijn allen naar 't legerkamp heen!”

„Maar, vader, niet meêgaan? Dät ware me een kruis!
Zus ANTJE blijft immers' bij moeder te huis!
Gij weet, hoe zij raakt, zoo dikwijls zij schiet;
Als zij maar blijft, roeren de zwarten zich niet!”

Nu welt in het oog van den vader een traan! —
 „Haal spoedig uw paard, en laat aanstonds ons gaan!
 En zeg uwe moeder en zuster vaarwel;
 Maar 't afscheid moet kalm zijn, kloekmoedig en snel!”

Reeds ligt onze PIETER in moederliefs arm;
 Zij geeft hem een afscheidskus, teeder en warm.
 Zus ANTJE, zij geeft hem een veêr op den hoed:
 „Vaarwel, liever PIETER, en mik nu maar goed!”

II.

Bij Elandslaagte, op een somberen dag,
 Daar woedde de vreeselijke, grimmige slag.
 Vierduizend man Britten bestormden den rand;
 Een handjevol Boeren slechts hield daar nog stand.

Voorbij is de strijd; — op het bloedige veld
 Ligt menige Britsche en Boeren-held.
 Een Engelsch kapitein, die de ronde daar doet,
 Zoekt, of hij wellicht kameraden ontmoet.

Daar ziet hij in der gevallenen schaar
 Een Boer, met een sneeuwswitten baard en haar:
 Een reuzengestalte, een echten Germaan,
 Een eik, die reeds menigen storm had doorstaan.

Zijn borst is doorschoten; nog ademt hij zwaar;
 Zijn oog dwaalt als zoekend nu herwaarts dan daar;
 En als nu de Brit zich over hem buigt,
 Spreekt hij, rentlend, een woord, dat van zielsmart getuigt:

„Met mij is 't gedaan; 't is geen hulp die ik vraag,
 Ik sterf voor de vrijheid, en dat doe ik graag;
 Maar, vreemdeling, 'k bid u, — dat God het u loon! —
 Zoek mijn kind, mijn geliefden, mijn dierbaren zoon!”

Hij is nog een kind, maar hij streed als een man;
 O, breng hem mij hier, indien het nog kan,
 Opdat ik nog éénmaal zijn aangezicht groet,
 Voordat ik dit leven vaarwel zeg voor goed!”

Een klein eind slechts verder, daar lag PIETER, — dood!
 Met „vader” getroffen door 't moordende lood:
 In zijn arm het geweer, zijn trots en zijn eer,
 En in zijn patroontasch geen kogel meer!

Daar lag hij, zacht slapend, een droomend kind.
 Met zijn krullende lokken speelde de wind;
 Vlak naast hem zijn sierlijk-getooiden hoed:
 De veër van zus ANTJE, ach! rood van bloed.

't Gemoed van den Brit, anders ruw, werd week.
 Hij neemt PIETER op, zoo koud, zoo bleek!
 En legt hem terneër aan zijns vaders hart,
 Dat haast dreigt te bersten van jammer en smart.

Hij staart op zijn liev'ling, nog lang en bang;
 Hij streelt nog zijn jongen de koude wang;
 Hij kust hem nog eens op den bleeken mond;
 Hij prest hem nog tegen zijn borst, zijn wond!

„Mijn PIETER! gij wildet niet van mij af;
 Nu dalen wij samen in 't zelfde graf!
 Een vloek voor 't roofzuchtige Engelsche rijk!
 Een beê voor mijn kind, nu den englen gelijk!”

Toen was het gedaan. In zijn armen omsloot
 Hij zijn' PIETER nog, teeder tot in den dood.
 Zoo groet hen der avondzon stervende straal
 God zeeg'ne Zuid-Afrika! zeeg'ne Transvaal!

En gij, Transv. stamgenooten, wier vaderen met onze vaderen
 bij den prins van Oranje trouw hebben gezworen, de groene baan
 van uw vierkleur, zij U steeds het beeld der hoop; houdt moed.
God heeft Uw hoop niet beschaamd.

Moge het God behagen dat gij spoedig in Uw gedenkrollen zult
 kunnen opteekenen den dag, waarop gij voor goed verlost zijt
 van den Brit.

Ja thans, nu 's vijands winstbejag,
 Hen wikkeld' in den strijd,
 Rijz' onze beê met diep ontzag
 Tot God, die hen bevrijd.
 Ja Hij, de God van hunne vaderen,
 Sta met Zijn arm hen bij,
 Laat vrij den Britschen vijand naderen,
 Het recht is aan hun zij.